

Мухіна Галина Вікторівна, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ДО ЗМІН У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Грунтовний аналіз наукової літератури підтвердив тезу про те, що різні концепції готовності людини до професійної діяльності відображені в рамках функціонального (Л. Балабанова, О. Іванова, В. Лебедєв, Л. Нерсесян, М. Томчук); особистісного (В. Барко, М. Д'яченко, В. Лефтеров) та особистісно-діяльнісного підходів (А. Деркач, Л. Кандибович, В. Корольчук) [2].

Одне з центральних питань психології особистості – здатність людини змінювати себе, здатність до саморозвитку. Важливим аспектом такого саморозвитку є формування психологічної готовності людини до діяльності, усвідомлення життєвих перспектив, завдань і цілей. Видається, цілком мають рацію Л. Засекіна та Л. Магдесюк, які зазначають, що у вітчизняній психології остаточною метою дослідження концептуальних меж поняття «психологічна готовність особистості» постає забезпечення відповідних умов для адаптації людини до різних життєвих ситуаціях, забезпечення для неї кращої якості життя у різні вікові періоди [1, с. 7].

Психологічна готовність поліцейського до змін, на нашу думку, зумовлена як загальними психологічними механізмами, так і соціально-психологічними детермінантами. За інтерпретацією М. Д'яченка поняття «готовність» розглядається як настрій особистості на певну поведінку, установка на активні дії, пристосування особистості для успішних дій у певний момент, зумовлені мотивами і психічними особливостями особистості [2].

У науковій літературі поняття «психологічна готовність» розглядається у контексті вивчення природи психічних процесів людини і трактується як настанова. Також поняття «психологічна готовність» окреслюється як певний феномен толерантності і стійкості людини до зовнішнього та внутрішнього впливів [1, с. 8].

Загальновідомо, що значний внесок у вивчення настанов здійснив Дж. Мід, який окреслив три види настанов: настанова на зовнішні об'єкти, настанова на інших людей і настанова на себе і всі ці види настанов пов'язані з певними соціальними чинниками. До таких соціальних чинників дослідник відносить: досвід спілкування, соціальне сприймання, відрегульоване суспільними знаками і символами [1, с. 9]. О. Асмолов, аналізуючи психологічні аспекти готовності особистості до діяльності, висновковує, що поняття «настанова» можна окреслювати з позиції діяльнісного підходу та визначати її функцію як регуляцію діяльності.

У сучасних наукових студіях панує аргументована багатьма науковцями думка про те, що поняття «психологічна готовність» може бути окреслено через феномен толерантності і стійкості людини до зовнішнього та внутрішнього впливів. Загальновідомо, що використання терміну «толерантність» у психології базується на двох розуміннях, по-перше толерантність як особистісна характеристика, що проявляється у здатності до збереження саморегуляції під впливом факторів середовища, котрі викликають фрустрацію, тобто акцент робиться на здатності до самозбереження. По друге, здатність до не агресивного ставлення до інших на основі відкритості незалежно від дій іншої людини, тобто демонстрація здатності та готовності до взаємодії з іншими людьми.

Стійкість поліцейського протистояти як зовнішнім, так і внутрішнім негативним впливам характеризується тою сукупністю навичок, вмінь, знань та досвіду, що накопичуються з часом у результаті вирішення проблем та боротьби з викликами.

Отже, досліджуючи психологічну готовність поліцейського до змін необхідно окреслити провідні особистісні ресурси людини, які сприяють ефективній професійній діяльності. Дослідники виокремлюють такі групи особистісних ресурсів як: світогляд і вірування людини, сила духу; інтелект, креативність, інтерес до світу; система навичок, умінь і знань; енергетичний ресурс, що охоплює фізичне й психічне здоров'я, витривалість людини, її темпераментальні характеристики; властивості особистості, спрямовані на протистояння руйнівним впливам (життестійкість, цілеспрямованість, оптимізм, локус контролю тощо) [3].

Список літератури

1. Засекіна Л. В., Магдисюк Л. І. Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію : монографія. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2018. 290 с.
2. Котляр Л. І. Особистісна готовність до змін та прокрастинація державних службовців у процесі управлінської діяльності. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2020/33.pdf (дата звернення: 08.05.2024).
3. Мухіна Г. В. Особистісні ресурси – засіб нормалізації психоемоційного стану людини в умовах пандемії. Психологічне здоров'я особистості в умовах пандемії: діагностика, консультування, терапія: науковий часопис кафедри практичної психології / під ред. З. М. Мірошник, О.А. Чаркіної. Кривий Ріг: Вид-во «Криворізький державний педагогічний університет», 2021. 128 с.